

PROFESÖR WALTER ULLMANN*
Ortaçağ tarihçiliğine esasl katkılar

Çeviren: Gaye Y. A. AGHDAM**

72 yaşında ölen Profesör Walter Ullmann, 1959'dan beri Cambridge Üniversitesi Trinity Collage'in bir üyesi, Cambridge üniversitesinde Ortaçağ Kilise tarihi (1965-72) ve Ortaçağ tarihi (1972-78) profesörü idi.

29 Kasım 1910'da Palkau'da doğan ve bir kasaba doktorunun oğlu olan Ullmann, Viyana Üniversitesinde hukuk eğitimi gördü, Inssburck'ta doktorasını yaptı. 1935'te Viyana Üniversitesi kadrosuna katıldığında, aynı zamanda Adalet Bakanlığında çalışıyordu.

Baba tarafından Yahudi soyundan gelmesi ve Avusturya'nın ilhakından sonra Führer'e sadakat yemini etmeyi reddetmesi, 1938'de Avusturya'dan ayrılmasına yol açtı. Aynı yılın Ekim ayında Cambridge Mülteci Komitesi'nin üyeleri tarafından himaye edildiği Cambridge'e geldi.

Eylül 1939'dan Haziran 1940'da dek Leicester Ratcliff College'in kadrosunda yer aldı, bu tarihlerde ise Isle of Man'de ikamete mecbur edildi. İstihkâm birliğine katılmaya gönüllü oldu ve görevden alınana dek zorlu ve boşa harcanan iki yılı sıhhiyede hizmetle geçirdi. Bu sırada Kralın düzenlemelerinin bir kopyasını çıkartması talebi, onu daha önce hâkim olmadığı

---

* Metnin İngilizce orijinali 21 Ocak 1983 tarihli The Times gazetesinde, anma yazısı olarak yayınlanmıştır. Gazeteden kesilen bu yazı, üzerine tarih düşülmüş olarak, Ege Üniversitesi Kütüphanesi'nden ödünç aldığım - kütüphanemizde bulunan sosyal bilimler üzerine çok sayıda yabancı yayında olduğu gibi - Naim Turfan Koleksiyonu etiketli, Walter Ullmann'ın "A History of Political Thought" kitabının arasındaydı. Kitabı iade ederken görüştüğüm kütüphane çalışanı, metnin bundan sonra da kitabı ödünç alacakların faydalanabilmesi için kapağın iç kısmına sabitleneceğini söyledi. Eserini hayranlıkla okuduğum bu bilim insanına dair bilgilerin daha geniş kitlelerce paylaşılabilmesi ve kitabın ilk sahibini anmaya aracı olması bakımından, metnin Türkçe tercümesini Tarih Okulu'nda yayınlamak istedim. Dr. Naim Turfan'ı saygıyla anıyorum. *Gaye Yavuzcan A. Aghdam.*

** Arş. Gör., Ege Ün. Edebiyat Fak. Ortaçağ Tarihi. Metnin Türkçe çevirisini değerlendiren sayın hocam Prof. Dr. Mehmet Ersan'a ilgi ve katkılarından dolayı teşekkürü borç bilirim.

deyimsel İngilizceyle tanıştırdı (Cambridge'e geldiği zaman W. W. Buckland ile Latince görüşmüştü). Hakkında 'silah taşıması güvenli değildir' kararı olduğu için, önce sağlık hizmetlerine, ardından ortaçağ hukuku üzerine çalışmalarına devam etme ve daktilo kullanma imkânı bulabileceği büro işlerine verildi; böylece çalışmalarını sürdürebildi.

Ratcliffe'deki kadrosuna geri döndüğünde tarih ve Almanca öğretiyordu ama kalbinde her zaman bütün boş vakitlerini ayırdığı tarihsel çalışmaları vardı. Doktora çalışmalarının meyvesi olan *The Medieval Idea of Law as Represented by Lucas de Pena* 1946'da yayınlandı. Bir sonraki yıl İngiliz vatandaşı oldu ve sonbaharda Ratcliffe'ten ayrılarak Leeds Üniversitesi Tarih Bölümü kadrosuna girdi.

Sınırsız entelektüel enerjisiyle Leeds'i tarih çalışmak için heyecan verici bir yer haline getirmeye büyük emek harcadı.

The Origins of the Great Schism 1948'de çıktı:

1948'de Cambridge'de Maitland anısına dersler verdi. F. W. Maitland muhtemelen onun yakın bir benzerlik hissettiği tek İngiliz tarihçisi idi. Çünkü aynı zamanda hukukçu olup ortaçağ tarihi çalışan Maitland, Ullmann'a göre, hukuk ve tarih disiplinleri arasında yer bulan kimseye ait olmayan toprakları keşfeden kişiydi. Bu Ullmann'ın işlemeyi seçtiği konuydu.

Ortaçağ siyasî düşünceleri üzerine çalışan Avusturyalı büyük tarihçi Richard Scholz, onun anma dersleri için seçtiği başlığa dikkatini çeken ilk kişidir. Bu başlık, "Ortaçağ kilise hukukçularının siyasal düşünceye katkıları" idi. Kilise hukuku çalışmalarının modern tarihçiliğin ışığında yapılan çalışmalarda yerini alması gerektiğinin belagatli bir savunusu tarzında işlenen dersin notları, *Medieval Papalism* adıyla yayınlandı. Bu derslerde Ullmann, bazılarının şiddetle savunduğu, ortaçağ papalık kurumunun totaliter iddialarını vurguladı.

1949'da Cambridge'de ortaçağ tarihi üzerine üniversite hocası olarak atandı ve bir mülteci olarak sığınak bulduğu Cambridge'e sınıksız tutunarak ömrünün sonuna dek burada kaldı. Burada 33 yıl boyunca, hukuk, tarih ve siyasal düşüncenin buluşma noktası olarak tanımladığı alanda çok sayıda makale ve kitap yazdı. 70. doğum gününde kendisi için hazırlanan *Armağan – Yetke ve Güç*, B. Tierney ve P. Linehan editörlüğünde (1980) – dört yüzün üzerinde madde, kitap, makale, inceleme içerdiği gibi bu üretkenliği ömrünün sonuna değin devam etti. *Gelasius I: das Papsttum an der Wende der Spätantike zum Mittelalter* 1982'de yayınlandı.

Onun en öne çıkan ilgi alanı, yönetim ile ilgili konulardı. En değerli ve etkili görülen eserleri ise *The Growth of Papal Government in the Middle Ages* (1955) ve *Principles of Government and Politics in the Middle Ages* (1961) idi. Ullmann'ın ortaçağa ilişkin şahsî görüşlerinin popüler ve özetlenmiş versiyonları *A History of Political Thought: The Middle Ages* (1965) ve *A Short History of the Papacy in the Middle Ages* (1972) başlıklı yayınlardır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde verdiği dersler onun muhtemelen en orijinal ve derin eserinin malzemesini oluşturdu. Bu, Avrupa düşüncesinde yurttaşlık fikrinin gelişiminin bir tetkiki olan *The Individual and Society in the Middle Ages* (1967) idi. Benzer şekilde onun 1968-9 Birkbeck dersleri de *The Carolingian Renaissance and the Idea of Kinship* eserinde cisim buldu.

Başarılı bir editördü. Yazdığı kitapların yanında *Ephemerides Iuris Canonici*, *Päpste und Papsttum*, *Cambridge Studies in Medieval Life and Thought* (Üçüncü Basım) ve ortaçağ metinlerinin yardımcı editörlüğünü yaptı. 1961'de Henry Bradshaw Society tarafından yayınlanan *Liber Regie Capelle* edisyonu, ortaçağda İngiliz kraliyet kilisesi üzerine mevcut tek kaynaktır. Bazı kitaplarının çeşitli baskıları yapıldı ve farklı dillere çevrildiler.

Ullmann olağanüstü derecede çalışkandı. Onun gayretine dair hikâyelerin pek azı uydurmadır. Kısa konuşmalar için dahi çok az zamanı vardı. Ancak o her zaman tarih üzerine konuşmaya zaman bulabileceği ve elinden gelen her yardımı yapabileceği izlenimini verirdi.

Gençliğinde kablosuz elektrik devreleri tasarlamıştı ve hayatı boyunca da otomobillere ilgi duydu (onun gibi evhamlı bir adamın, amansız hastalığından hemen önce, süratli araba kullanmaktan keyif alması şaşırtıcıdır). Bu bazılarında onun insanlık tarihinde de neredeyse fiziksel düzenlilikte kanunlar bulunduğunu; başkalarına muğlâk ve durumsal görünen şeylerde uyumu vurguladığını düşündürdü. Bu ufak tefek adam, yorulmaz bir üretkenlikte idi; sadelik ve sıcaakkanlılıkla birleşmiş muhteşem bir entelektüel gücün müthiş kişiliğine sahipti. Samimi bir Roma Katoligi idi.

1940'ta Mary Elizabeth Finne Moore Knapp ile evlendi ve iki oğulları oldu.